

Past for Present

By Prof. Maria Kalinowska

Students: Maria Piekarska; Agata Starownik; Maciej Talaga

Faculty: Dr hab. Roksana Chowaniec; Dr Ewa Janion, Prof. Maria Kalinowska (Head of the Section); Prof. Jan Kieniewicz; Prof. Alina Nowicka-Jeżowa; Prof. Shoshana Ronen; Prof. Jolanta Sujecka; Prof. Paweł Stępień

W roku akademickim 2020-2021 seminaria sekcyjne trwają 18 godzin (6 spotkań trzygodzinnych). Seminare sekcji „Past for Present” odbywać się będą w piątki, w godzinach od 12 do 14.30 w następujących terminach: 6 listopada, 4 grudnia, 15 stycznia, 5 lutego, 12 marca, 9 kwietnia.

Propozycje tematów seminariów na podstawie sugestii i oczekiwań Doktorantów:

Wokół kategorii przestrzeni

6 listopada 2020

1. **Kategoria „przestrzeni” w literaturze.** Porównanie dwóch tekstów poruszających ten temat na przykładzie dzieł Kochanowskiego:
T. Michałowska, *Kochanowskiego poetyka przestrzeni*, w: *taż, Poetyka i poezja. Studia i szkice staropolskie*, Warszawa 1982;
J. Niedźwiedź, *Poeta i mapa. Jan Kochanowski a kartografia XVI wieku*, Kraków 2019;
K. Gieba, *Zwroty ku przestrzeni w badaniach literackich - próba uporządkowania pojęć i podstawowe rozróżnienia*, „Przestrzenie Teorii” 23, Poznań 2015.

Moderator: Prof. Paweł Stępień

4 grudnia 2020

2. **Semantyka lasu w kulturze europejskiej** - dzikiego, jak i "cywilizowanego", podległego człowiekowi. Symbolika drzew.

Problematyka seminarium:

Symbolika drzew i lasu w kulturze europejskiej i kulturach pozaeuropejskich. Drzewo jako motyw mitologiczny i religijny. Metaforyka lasu i symbolika drzew w różnych kulturach europejskich i w różnych epokach. Drzewo w Biblii. Drzewo w judaizmie. Drzewo życia w sztuce. Symbolika krzyża i symbolika drzewa. Las: gaj, matecznik, puszcza, bór, dżungla. Las jako znak zagubienia, chaosu i jako symbol pierwotności.

Wstępny spis literatury:

- C. G. Jung, *Archetypy i symbole*. Pisma wybrane, przeł. J. Prokopiuk, Warszawa 1993.

Las w kulturze polskiej, t. I, red. W. Łysiak, Poznań 2000.

A. Samsonowicz, Łowiectwo w Polsce Piastów i Jagiellonów, Wrocław 1991.

Staropolska poezja ziemiańska. Antologia, oprac. J. S. Gruchała, S. Grzeszczuk, Warszawa 1988.

D. Dybek, Las u Wacława Potockiego. Między naturą a kulturą, "Pamiętnik Literacki" 2008, nr 1.

E. Grzęda, Funkcja i estetyka motywów drzewa i lasu w twórczości Juliusza Słowackiego, Wrocław 2000.

D. Sołowiej, Symbolika lasu, puszczy, gaju, matecznika i łowów w twórczości Juliusza Słowackiego ("Biesiada" 2003 - tekst dostępny w internecie).

Przebieg seminarium:

Wystąpienie Mgr M. Piekarskiej - zarys kontekstów istotnych dla pracy doktorskiej związanych z semantyką lasu i drzew.

Wprowadzenie do dyskusji - MK.

Wypowiedzi uczestników seminarium - prezentacja wybranych przykładów.

Moderator: Prof. Maria Kalinowska

15 stycznia 2021

3. Semantyka ogrodu w kulturze europejskiej.

Propozycja Prof. Aliny Nowickiej – Jeżowej:

a. Teksty literackie:

Biblia. Księga Genesis; Pieśń nad Pieśniami

Guillaume de Lorris i Jean de Meun *Powieść o Róży*, przekład M. Frankowskiej-Terleckiej i T. Giermak-Zielinskiej, PIW< Warszawa 1997, Biblioteka Mundi.

Lodovico Ariosto, *Orland szalony*, przeł. Piotr Kochanowski, wyd. R. Pollak, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wrocław 1965.

Torquato Tasso-Piotr Kochanowski, *Jerozolima wyzwolona*, przeł. Piotr Kochanowski, wyd. R. Pollak, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wrocław 1951.

Giambattista Marino, *Adon*,

Wespazjan Kochowski, *Ogród Panieński pod sznur wymierzony*, 1681; nowa edycja R. Mazurkiewicza i W. Pawlaka

Stanisław Trembecki, *Sofjówka*, wyd. J. Snopek, Warszawa 2000, BPPO

b. Ikonografia w zakresie epok, do których należą omawiane teksty.

3.3. Zagadnienia do dyskusji

- archetyp ogrodu
- ogród jako *natura naturata* versus las jako *natura naturans*
- ogród jako miejsce miłości (konotacje ideowe i filozoficzne: naturalizm, hedonizm, sensualizm)
- topos ogrodu w diachronii literatury europejskiej
- alegoreza ogrodu - erotyczna i religijna
- historia ogrodu – historia piękna

c. Przebieg seminarium:

Wprowadzenie ANJ

Wypowiedzi ukierunkowujące: dr hab. A. Jakóbczyk-Gola. Mgr Tadeusz Rubik

Interpretacje tekstów: Doktoranci

Dyskusja

d. Literatura przedmiotu (Wybrane fragmenty!)

E.R. Curtius, *Literatura europejska i łacińskie średniowiecze*, Universitas, Kraków 1: 1997. (Rozdział VI)

P. Hobhouse, *Historia ogrodów*, Arkady, Warszawa 2005, 2007.

A. Jakóbczyk-Gola, *Gabinety i ogrody*, Muzeum Historii Polski, Warszawa 2019.

K. Krawiec-Złotkowska, *Na początku był ogród... Wirydarze w polskiej poezji barokowej na tle kultury dawnej Europy*, Słupsk-Wejherowo 2017.

J. Pelc, *Ogrody jako miejsca szczęśliwe*, „Barok. Historia – Literatura – Sztuka”, 1997, 4/1 (7)

R. Przybylski, *Ogrody romantyków*, Kraków 1978.

J.M. Rymkiewicz, *Myśli różne o ogrodach*, Warszawa 1968, 2010.

Moderator: Prof. Alina Nowicka-Jeżowa

Wokół kategorii czasu

5 lutego 2021

4. Kategoria pamięci w badaniach humanistycznych.

Badania nad pamięcią i wizje pamięci w kulturze.

Literatura [propozycje Prof. J. Sujeckiej:]

A. Assmann, *Przestrzenie pamięci. Formy i przemiany pamięci kulturowej*, w: M. Saryusz-Wolska (red.), *Pamięć zbiorowa i kulturowa: współczesna perspektywa niemiecka*, Wydawnictwo Universitas, Kraków 2009, s. 101–142.

J. Assmann, *Pamięć kulturowa: Pismo, zapamiętywanie i polityczna tożsamość w cywilizacjach starożytnych*, Wydawnictwo Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2008.

M. Csáky, *Pamięć transnarodowa – fenomen hybrydyczny? Kultura jako przestrzeń komunikacji*, w: R. Traba, H. Henning, M. Górny i K. Kończal (red.), *Polsko-niemieckie miejsca pamięci, t. IV: Refleksje metodologiczne*, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 2013, s. 30–46.

P. Ricoeur, *Pamięć, historia, zapominanie*, Wydawnictwo Universitas, Kraków 2006.

J. Sujecka, *Balkańskie miejsca pamięci. Pojęcie Macedonii w bułgarskiej i macedońskiej czasoprzestrzeni kulturowej*, „Borussia” 37, 2006 s. 76 – 88.

B. Szacka, *Czas przeszły, pamięć, mit*, Wydawnictwo Naukowe „Scholar”, Warszawa 2006.

A. Szpociński, *Miejsca pamięci*, „Borussia” 29, Olsztyn 2003, s.17-23.

A. Assmann, *Cultural Memory and Western Civilization: Functions, Media, Archives*, Cambridge 2012.

Moderator: Prof. Jolanta Sujecka

12 marca 2021

5. **Koncepcja postpamięci**, tj. pamięci drugiego pokolenia traumy, którą wprowadziła Marianne Hirsch w książce *The Generation of Postmemory* (rozwinętej w polskim tomie pod red. Teresy Szostek, Romy Sendyki i Ryszarda Nycza *Od pamięci biodziedzicznej do postpamięci*, Warszawa 2013).

Literatura zaproponowana przez Panią Prof. Shoshanę Ronen:

- Marianne Hirsch, *Surviving Images: “Holocaust Photographs and the Work of Postmemory,”* *The Yale Journal of Criticism*, vol. 14, no. 1 (2001); 5-37
- Marianne Hirsch, “The Generation of Postmemory”, *Poetics Today*, 29:1, (2008), 103-128,
- Marianne Hirsch, *The Generation of Postmemory: Writing and Visual Culture after the Holocaust*. New York: Columbia University Press, 2012.
- Winter, Jay. —The Generation of Memory. Reflections on the Memory Boom in Contemporary Historical Studies. *Bulletin of the German Historical Institute (Washington DC)* nr 27 (2000): 69–92.
- Berliner, David. —The Abuses of Memory: Reflections on the Memory Boom in Anthropology. *Anthropological Quarterly* 78, nr 1 (2005): 197–211.
- Zerubavel, Yael. —The ‘Mythological Sabra’ and Jewish Past: Trauma, Memory, and Contested Identities. *Israel Studies* 7, nr 2 (2002): 115–144.
- Ofer, Dalia. —History, Memory and Identity. Perceptions of the Holocaust in Israel. *Jews in Israel. Contemporary Social and Cultural Patterns*, red. Uzi Rebhun i Chaim I. Waxman, 394–417. Hannover and London: Brandeis University Press, 2004.

Moderator: Prof. Shoshana Ronen

9 kwietnia 2021

6. Kategoria "doświadczenia" w historii i historiografii.

M. Shanks, (1992). *Experiencing the past: on the character of archaeology*. Psychology Press oraz Ankersmit, F. (2004). *Narracja, reprezentacja, doświadczenie: Studia z teorii historiografii* (red. E. Domańska). Universitas.

Propozycja Dra Dr Michał Choptianego: „Do kwestii archeologicznej proponowałbym albo tekst zahaczający o kwestie związane z pamięcią i ucieleśnieniem (<https://doi.org/10.1080/14780887.2014.908990>), albo fragment klasycznej pozycji poświęconej poznaniu ucieleśnionemu F. Vareli, E. Thompsona i E. Rosch *The Embodied Mind*, London 1993.”

Moderatorzy: Prof. Jan Kieniewicz, Prof. Roksana Chowaniec, Dr Michał Choptiany